

РЕЦЕНЗИЯ

за доц. д. н. Нако Райнов Стефанов - участник в конкурс за „професор” в С У „Св. Климент Охридски” по научна специалност 2.3. „Философия (Философски аспекти на развитието на страните от Източна Азия)”.

Рецензент: проф. Желязко Димитров Стоянов, д.н.

В конкурса за академичната длъжност „професор“ на С У по научна специалност 2.3. „Философия (Философски аспекти на развитието на страните от Източна Азия)”, обявен в ДВ, брой 33/26.04.2011 г., участва един кандидат – доц. д. н. Нако Райнов Стефанов.

Той е роден през 1954 г. През 1979 г. завършва специалност „Ориенталистика (изучаване на Изтока)” в Санкт-Петербургския Държавен университет (Русия). През 1984 г. защитава дисертация в Института по изследване на Изтока – Москва при АН на СССР и получава научната степен „Кандидат на историческите науки”. През 2000 г. получава научното звание „Доцент”. През 2010 г. получава научната степен „Доктор на философските науки”. От 1995 г. е на работа в СУ „Св. Климент Охридски” – ЦИЕК, катедра „Езици и култури на Източна Азия”.

Доц. Н. Стефанов участва в конкурса за Професор с над 100 научни публикации, от които само част са представени за оценка при неговото участие. Макар че е доктор на науките и няма нужда от специален монографичен (хабилитационен) труд, доц. Н. Стефанов представя монографията „Иновационното развитие на страните от Източна Азия – Япония, Република Корея и Китай – философско осмисляне”. Отделно представя още няколко десетки научни публикации: 16 монографии, учебници и учебни помагала,

дванадесет обемисти студии, тринадесет статии и над четиридесет доклада от участия в български и международни научни конференции и семинари.

I) Изследователска работа

Оценка на монографичния труд на тема „Иновационното развитие на страните от Източна Азия – Япония, Република Корея и Китай – философско осмисляне”, С., 2011.

Основната теза на доц. Н. Стефанов в този, а и в редица други негови трудове – като например „Китай пред предизвикателствата на глобалната криза” (2009); „Иновационно развитие на човешкия фактор” (2011); „Иновационното развитие на съвременен Китай” (2011) и други, е свързана най-вече с изучаването и разкриването на факта, че в иновационния комплекс - както в неговия абстрактен смисъл, така и в конкретните му ключови концепции и технологии - може и трябва да се търси изходът от една от най-дълбоките досегашни цивилизационни кризи.

Прави впечатление, че резултатите от тези негови изследвания, публикувани като отделни части от цикъл лекции и учебни помагала, са свързани най-вече с подготовката и провеждането на редица специализирани курсове. Сред тези курсове ще посоча поне следните: „Модел на социо-икономическото развитие на Източна Азия”; „Източноазиатска икономика и култура”; „Странознание на Япония” и други. Основната цел на посочените курсове, а и на свързаните с тях негови публикации, е да се разкрият различните аспекти на общото и различното в иновационното развитие на страните от Източна Азия – Япония, Република Корея и Китай. Върху евристичния анализ на водещи автори по тази проблематика като Кр. Фриман, Б. Лундвал, П. Дракър, Д. Бел, Алвин Тофлър, Ян ван Дийк, Гото Акира, Х. Ким, Яков Бергер, Шулин Гу и други, доц. Н. Стефанов съумява да определи и представи на своите читатели и студенти интересна и евристична собствена научна проблематика, която определя основните му изследователски задачи и пунктове и формира основните приноси в този, а и в други негови трудове:

- Първо – идеята да се предлагат и използват философски подходи при анализа на такава специализирана сфера като иновационната политика и иновационното развитие на безспорно иновативен регион като Източна

Азия. Всъщност основната цел на доц. Н. Стефанов е да интегрира общофилософските принципи с генетическия и синергетичния подходи при опитите да разкрие спецификата на иновационната динамика на Япония, Република Корея и Китай. Подобна цел му налага да изследва, разкрива и посочва и мястото и ролята на държавата и на държавната политика в развитието на тези страни. Похвалното в случая е, че той се интересува не само и не толкова от тяхното минало и настояще, а и от бъдещото иновативно развитие на трите източноазиатски държави.

- Второ, това му налага да разгледа формирането на иновационната платформа на социално-икономическото развитие на трите държави, което включва дългосрочно целево-ориентирано, системно и активно държавно стимулиране, широкообхватно научно и технологично строителство, дълбоко социално-икономическо усъвършенстване и решително реформиране на тяхното образование и култура.
- Трето, подобна цел - да се разкрият общите, но и същностните параметри, подходи, принципи и механизми на иновационния процес в Япония, Република Корея и Китай, както и съдържанието на изгражданата и функционираща в тях национална иновационна система, изправя доц. Н. Стефанов пред три важни задачи: Първо, да анализира ключови понятия като „иновация“, „иновационен процес“, „национална иновационна система“, „общество и икономика на знанието“, които използва като база за сравнение. Второ, да разгледа конкретната иновационна практика в иновационното развитие на трите държави. Трето, да използва философския подход при опита за осмисляне на параметрите на тяхната иновационна динамика. Едва ли обаче подобен подход е „панацея“ за разкриване на дълбоките иновационни процеси в Япония, Република Корея и Китай. Но е безспорно, че така се осветлява „основният двигател“ за тяхното иновационно развитие, което, както сочи доц. Н. Стефанов, може да ни помогне да направим съответните изводи за пътищата на иновационното развитие и на България.
- Четвърто, прав е доц. Н. Стефанов, че основните моменти даден социален феномен да се определи като „иновация“ е да отговаря на три важни

изисквания: новост; значителна позитивна стойност; позитивният ефект да се постига с минимални разходи или съотношението „позитивен ефект – разходи” да е многократно в полза на ефекта. В този смисъл е оправдан неговият опит за класифициране на иновациите като: продуктови (или технически); технологични; интелектуални; хуманитарни; организационни; социални. Така че иновационният процес е сложен комплекс от последователни или едновременни действия за постигане на обща цел – иновационното развитие. Става дума за съответните политически, научно-изследователски, стопански и социални действия.

- Пето, евристичен елемент се съдържа и в опита на доц. Н. Стефанов да разкрие елементите на „Развитата национална иновационна система”, които образуват „мрежи”. Става дума за политико-институционалната; творческо-иновационната; за иновационен трансфер; финансова; подготовка на иновационни структури и специалисти; осъществяване на пропагандно-информационна дейност мрежи, които да подкрепят иновационния процес. По този начин иновационните процеси се разглеждат във и чрез историята, тъй като са част от нейните ходове (извисявания и падения), проявяват се във и чрез конфликтите между желано и постижимо, възможно и невъзможно при съответните социални условия и исторически субекти и обекти. Струва ми се обаче, че оправданото внимание към отношението „цел-средства” при анализа на съответните исторически ситуации в трите държави трябва да отчита и ролята на „харизматичните лидери”, т. е. да отчитат и личностните усилия за тези „резултати” – „И по резултатите ще Ги познавате и оценявате”. Мисля, че в бъдещи публикации доц. Н. Стефанов би трябвало да засили своето внимание и към този проблем.
- Шесто, имам предложение и по повод недостатъчното използване на философските средства и подходи в последната глава на монографията. В бъдещи свои изследвания по тази проблематика доц. Н. Стефанов би могъл да засили „диалектическият анализ” на тези проблеми и чрез използването на категориите „възможно и действително”, „същност и явление”, които допълват идеята за „синергетичния ефект”.

Вече посочих, че в този негов труд, а и в други изследвания на доц. Н. Стефанов, са заложени редица ценни научни постановки, залегнали в основата на основните му курсове в ЦИЕК. Сред тях ще посоча следните моменти: А) той успешно предифинира една прастара дилема пред всяко общество – дали то да ориентира своето развитие в посока „създаване на „Човека-потребител” или в противоположната посока – „създаване на „Творческия човек”. Прав е доц. Н. Стефанов, че анализът върху развитието на трите източноазиатски държави изправя иновационната платформа за развитие пред положителното отношение към втория отговор. Б) Оправдано е заключението, че фактически и трите страни от Източна Азия прилагат сложен синтез от държавно регулиране и стимулиране и пазарни механизми. Характерно за тях е и микропланирането – например петгодишни планове, (включително и оптимизирането на базовата система на образованието). Следователно държавата тук е основен фактор за създаването и функционирането на иновационната платформа на развитие.

Посочените моменти от някои научни публикации на доц. Н. Стефанов в значителна степен обясняват извънредно силният интерес на колегиума към редица от анализирани от него научни проблеми. Подобна констатация може да се подкрепи и от броя на забелязаните цитирания – от приложената Справка личат впечатляващи цифри - общо библиографските цитирания са 77 броя, а на индексирани публикации – 136 броя. В Националната библиография са индексирани 105 негови публикации, от които 13 монографии, 89 статии и 3 рецензии.

Доц. Н. Стефанов участва активно и в подготовката на докторанти в СУ. Той е научен ръководител, а и рецензент, на десетки дипломанти от ЦИЕК към ФКНФ на СУ - бакалаври и магистри.

II) Аудиторна и извънаудиторна дейност

От представената справка за неговата учебна натовареност в ЦИЕК на СУ личи, че доц. Н. Стефанов изпълнява предвидената в университета натовареност в бакалавърската и магистърската степен на обучение. Студентите имат възможност да слушат редица негови курсове по различни

проблеми на „Увод в японистиката”, „ Държавно и политическо управление в Япония”, „Социolingвистика на японския език” и на други специализирани курсове.

III) Лични впечатления

Познавам доц. Н. Стефанов от десетина години главно като преподавател по японистика в ЦИЕК на ФКНФ. Смятам, че активната му преподавателска работа не се подкрепяше, поне до последните години, когато защити с голям успех научната степен „Доктор на философските науки”, от подобаващото и полагащото се за неговите усилия и приноси научно и институционално развитие. Сигурно „вина” за тази неблагоприятна за него ситуация има и пословичната му скромност и толерантност. Искам специално да отбележа факта, че толерантно-колегиалното му отношение към студентите го поставя в групата на предпочитаните и полезни за тяхното професионално и личностно развитие преподаватели и научни ръководители в ЦИЕК, където през 2010 г. е избран за ръководител на катедра „Езици и култури на Източна Азия”.

IV) Заключение

Всичко това ми дава достатъчно основания да дам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА ЗА НЕГОВИТЕ КАЧЕСТВА и ДА ПРЕДЛОЖА избора на доц. д.ф.н. Нако Райнов Стефанов за академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ на СУ „Св. Климент Охридски” по научната специалност 2.3. Философия (Философски аспекти на развитието на страните от Източна Азия”).

1 юли 2011 г.
София

Подпис:

(Проф. Ж. Стоянов, д. н.)